

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1658

[Total No. of Pages : 4

[4953]-1001

B.P.Ed. (Semester - I)

FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern) (Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in one sentence.

[8]

- a) Definition of sociology.
- b) Naturalism is based on which philosophy?
- c) What is physical education?
- d) List the values in physical education and sports.
- e) Who was the father of modern Olympics?
- f) In which year & where did the ancient Olympics begin?
- g) List the career opportunities in sports management.
- h) Write any one Role Conflict of Physical education teacher.

Q2) Short answers (all questions are compulsory) :

[24]

- a) Meaning of sports sociology.
- b) Need of pragmatism in physical education.
- c) Scope of physical education.
- d) Aim of education and physical education.
- e) History of physical education in British Period in India.
- f) Write any three solutions for role conflicts in physical education & sports.
- g) Milkha Singh.
- h) Write down the career opportunities in physical education in school settings.

P.T.O.

Q3) Write in brief. [32]

a) Idealism in Physical Education.

OR

Naturalism in physical education.

b) Ethical behaviour of physical education teacher.

OR

Write down the definitions of Education and physical education & Explain the meaning in brief.

c) Physical education in Greece.

OR

Physical education in Ancient India.

d) Role conflicts in physical education & sports.

OR

Gender in physical education.

Q4) Write any one in detail. [16]

a) Role of physical education and sports in society. Discuss.

b) Define physical education concept.

(Definition, meaning, Aim & objectives)

c) Discuss Modern and Ancient Olympics.

d) Write in detail about the career opportunities in physical education & sports.

Total No. of Questions : 4]

P1658

[4953]-1001

B.P.Ed. (Semester - I)

FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern) (Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [8]
- अ) समाजशास्त्राची व्याख्या लिहा.
ब) निस्सर्गवाद कोणत्या तत्वज्ञानावर आधारित आहे?
क) शारीरिक शिक्षण म्हणजे काय?
ड) शारीरिक शिक्षण व खेळातील मूल्यांची यादी करा.
इ) आधुनिक ऑलिंपिकचे जनक कोण होते?
फ) प्राचीन ऑलिंपिकची सुरवात कोठे व केंव्हा झाली?
य) खेळ व्यवस्थापनातील व्यावसायिक संधींची यादी द्या.
र) शारीरिक शिक्षणातील कोणताही एक संभ्रम लिहा.

- प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]
- अ) क्रीडा समाजशास्त्राचा अर्थ
ब) कार्यवादाची शारीरिक शिक्षणातील गरज
क) शारीरिक शिक्षणाची व्याप्ती
ड) शिक्षण व शारीरिक शिक्षणाचे ध्येय.
इ) ब्रिटिश कालखंडातील भारतातील शारीरिक शिक्षण

- फ) शारीरिक शिक्षण व खेळातील संधिगततेवर कोणतेही तीन उपाय सांगा.
य) मिल्लखा सिंग
र) शाळेतील व शाळा संबंधित शारीरिक शिक्षण व खेळ यातील व्यावसायिक संधी लिहा.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [32]

- अ) शारीरिक शिक्षणातील आदर्शवाद.
किंवा
शारीरिक शिक्षणातील निसर्गवाद
- ब) शारीरिक शिक्षण शिक्षकाची नैतिक वागणूक
किंवा
शिक्षण आणि शारीरिक शिक्षण यांच्या व्याख्या सांगून थोडक्यात अर्थ स्पष्ट करा.
- क) ग्रीस मधिल शारीरिक शिक्षण
किंवा
प्राचीन भारतातील शारीरिक शिक्षण
- ड) शारीरिक शिक्षण व खेळातील भूमिकेतील संधिगतता
किंवा
शारीरिक शिक्षणातील सिंगनिहायता

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा. [16]

- अ) शारीरिक शिक्षण व खेळ यांची समाजातील भूमिका चर्चा करा.
ब) शारीरिक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
(व्याख्या, अर्थ, ध्येय व उद्दिष्ट्ये)
क) आधुनिक व प्राचीन ऑलिंपिक विषयी चर्चा करा.
ड) शारीरिक शिक्षण व खेळातील व्यावसायिक संधी विषयी सविस्तर लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1659

[Total No. of Pages : 6

[4953]-1002

B.P.Ed.

PSYCHOLOGY OF LEARNER

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Multiple choice questions.

[8 × 1 = 8]

- i) Which of the following is not a classification of Instincts?
 - a) Gregarious
 - b) Objective
 - c) Sexual
 - d) Self-Indulged
- ii) Who established the classical conditioning theory?
 - a) Thorndike
 - b) Pavlov
 - c) Kohler
 - d) Freud
- iii) The first physical metamorphosis is seen in _____ age group.
 - a) 7 to 10 yrs.
 - b) 3 to 5 yrs
 - c) 11 to 14 yrs.
 - d) 4 to 7 yrs.
- iv) The child is adventurous and imaginative in which stage?
 - a) Childhood stage
 - b) Adolescence
 - c) Adulthood stage
 - d) Pubescence

P.T.O.

- v) Voluntary. Involuntary are types of _____.
 - a) Perception
 - b) Attention
 - c) Personality
 - d) Motivation
- vi) Reward & Punishment are techniques of _____.
 - a) Personality
 - b) Motivation
 - c) Anxiety
 - d) Urge
- vii) Confused stage of a player is seen in _____.
 - a) Pre-competition
 - b) During competition
 - c) After-competition
 - d) Anytime
- viii) Bodily Reaction and Disturbance dimensions of _____.
 - a) Emotions
 - b) Motivation
 - c) Anxiety
 - d) Aggression

Q2) Write in short.

[24]

- a) Types of learning.
- b) Scope of sports psychology.
- c) Distinguish between growth & development.
- d) Write training implications of students in 10 - 12 age group.
- e) Describe sensation & perception.
- f) Write characteristics of team sportsmen.
- g) Write mental preparation to be done in pre-competition.
- h) Types of Anxiety.

Q3) Write one out of each question set.

[32]

- a) i) Explain Laws of learning & transfer of learning with examples.

OR

- ii) Define instincts & write characteristics of instincts.

- b) i) Explain Role of teacher in learning process.

OR

- ii) Explain motor development in childhood stage (4 - 7 yrs.)

- c) i) Define motivation (any 2) and explain types of motivation with suitable examples.

OR

- ii) Make a list of types of spectators and write effect of spectators on performance.
- d) i) Define emotion and write types of emotions and techniques to avoid emotional disturbances.

OR

- ii) Describe mental preparation to be done during competition.

Q4) Write any one of the following : [16]

- a) Define sports psychology (any two) and explain importance to sports psychology to PET with suitable examples.
- b) Define growth and development and distinguish between them. Explain with suitable examples factors affecting growth and development.
- c) Describe personality traits of sportsmen in different sports with suitable examples.
- d) Define Anxiety and write types of Anxiety. Make a list of different anxiety reduction techniques. Explain meditation, mantra and self-talk techniques.

Total No. of Questions : 4]

P1659

[4953]-1002

B.P.Ed.

PSYCHOLOGY OF LEARNER

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) योग्य पर्याय निवडा.

[8 × 1 = 8]

- i) खालीलपैकी कोणते वर्गीकरण सहजप्रवृत्तीमध्ये मोडत नाही.
अ) समाजनिष्ठ
ब) वस्तूनिष्ठ
क) कामनिष्ठ
ड) आत्मनिष्ठ
- ii) अभिजात अभिसंधान उपपत्तीचे जनक कोण ?
अ) थॉर्नडाईक
ब) पाव्हलोव्ह
क) कोहलर
ड) फ्राईड
- iii) पहिला शारीरिक कायापालट कोणत्या वयोगटात होतो ?
अ) 7 ते 10 वर्ष
ब) 3 ते 5 वर्ष
क) 11 ते 14 वर्ष
ड) 4 ते 7 वर्ष
- iv) खालील कोणत्या अवस्थेतील मुले साहसी व कल्पक असतात.
अ) शैशवावस्था
ब) कुमारावस्था
क) प्रौढावस्था
ड) तारुण्यावस्था
- v) ऐच्छिक, अनैच्छिक हे चे प्रकार आहेत.
अ) अवबोध
ब) अवधान
क) व्यक्तिमत्व
ड) प्रेरणा

ब) i) अध्ययनातील शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

ii) शैशवावस्थेतील (4 ते 7 वर्षे वयोगटातील) कारकविकास स्पष्ट करा.

क) i) प्रेरणेच्या कोणत्याही दोन व्याख्या लिहा व प्रेरणेचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.

किंवा

ii) प्रेक्षकांच्या प्रकारांची यादी करून, प्रेक्षकांचा कार्यमानावर होणारा परिणाम लिहा.

ड) i) भावनेची व्याख्या लिहा व भावनेचे प्रकार सांगा. भावनेवर नियंत्रण तंत्र स्पष्ट करा.

किंवा

ii) खेळाडूने स्पर्धेदरम्यान करावयाची मानसिक तयारी सविस्तर लिहा.

प्रश्न 4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[16]

अ) क्रीडा मानसशास्त्राची कोणत्याही दोन व्याख्या लिहा. व शारीरिक शिक्षण शिक्षकासाठीचे क्रीडा मानसशास्त्राचे महत्व उदाहरणासह स्पष्ट करा.

ब) वाढ आणि विकासाची व्याख्या लिहा व फरक सांगा. वाढ आणि विकासावर परिणाम करणारे घटक उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.

क) विविध क्रीडा प्रकारांमधील खेळाडूंची गुणवैशिष्ट्ये सविस्तर उदाहरणासह लिहा.

ड) चिंतेची व्याख्या व प्रकार लिहा. चिंता कमी करण्याच्या तंत्रांची यादी करा. मेडीटेशन, मंत्र, आणि स्वचर्चा ही तंत्रे सविस्तर लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1660

[Total No. of Pages : 7

[4953]-1003

B. Ed. (Semester - I)

LEARNING TO TEACH PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Choose correct answer to the following questions :

[8 × 1 = 8]

- i) Which of the following is an example of stability/non Locomotor skills?
 - a) Running
 - b) Turning
 - c) Leaping
 - d) Galloping
- ii) The first year of life undergoes this phase of motor development.
 - a) Rudimentary movement phase
 - b) Reflexive movement phase
 - c) Fundamental movement phase
 - d) Sport-related movement phase
- iii) What should *not* be the consequence of undesirable behaviour in PE class?
 - a) Telling student the expected behaviour
 - b) Having conference with student
 - c) Exercise as a punishment
 - d) Calling parents

P.T.O.

- iv) Which of the following is managerial episode in a PE class?
- a) Roll call
 - b) Organizing teams
 - c) Moving from one place to another
 - d) All of the above
- v) Using the "When before what" technique will help teacher to
- a) Gain attention
 - b) Maintain attention
 - c) Be concise
 - d) Help student quickly understand exactly when and what to do
- vi) In which of the following steps of lesson, a teacher focuses on skill development?
- a) Warm-up
 - b) Review
 - c) Teaching part of Body of lesson
 - d) Summery
- vii) Which of the following is an example of indirect teaching style?
- a) Guided discovery
 - b) Command
 - c) Practice
 - d) Reciprocal
- viii) Which of the following teaching styles allows students to decide the order of the task?
- a) Guided discovery
 - b) Command
 - c) Practice
 - d) Reciprocal

Q2) Write in short :

[8 × 3 = 24]

- a) What are the traits of an affective Physical Education teacher?
- b) What is the difference between closed and open skill? Give 2 examples each.
- c) Write steps in a physical education lesson.
- d) What is Academic learning time (ALT-PE)?
- e) What is intertask and intratask variation? Give example.
- f) Write the different ways of dividing students in groups, pairs, teams.
- g) Classify the different teaching styles.
- h) Write how reciprocal style functions.

Q3) Attempt any one from each set given :

[4 × 8 = 32]

- a) Describe the three stages of learning a motor skill.

OR

Distinguish between an effective and ineffective learning environment in relation to PE class.

- b) Explain in brief criteria for designing a learning experience.

OR

Identify and describe the four stages of game skill development.

- c) Explain four important strategies to be used while teaching large class.

OR

Write the different strategies for managing off-task behaviour.

- d) Explain the reasons for using multiple teaching styles.

OR

Write the factors to be considered while choosing a teaching style.

Q4) Explain the following in detail (any one) :

[1 × 16 = 16]

- a) Elaborate on the objectives of physical education (NASPE).
- b) Develop content for any one of the given skill (Extension, Refinement and Application)
 - i) Dribbling in Basketball
 - ii) Heading in Football
 - iii) Jump-shoot in Handball
- c) Explain the techniques of preventing/decreasing misbehaviour.
- d) Describe command and divergent discovery teaching styles with the help of given points :

Objectives, Anatomy of style, Advantages and disadvantages.

Total No. of Questions : 4]

P1660

[4953]-1003

B. Ed. (Semester - I)

LEARNING TO TEACH PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

[8 × 1 = 8]

- i) खालीलपैकी कोणते साहित्यासह करावयाच्या कौशल्याचे उदाहरण नाही.
अ) रनिंग ब) थ्रोईंग
क) कॅचिंग ड) किंकिंग
- ii) मूलभूत कौशल्याचे अध्यापन करण्यासाठीचे योग्य वय काय ?
अ) 1 वर्षापर्यंत ब) 2 ते 7 वर्ष
क) 1 ते 2 वर्ष ड) 7 वर्ष आणि अधिक
- iii) विद्यार्थ्यांच्या कार्यमानाच्या काठिण्यपातळीत अथवा गुंतागुंतीत बदल करण्याची शिक्षकाची भूमिका म्हजणे
अ) सुधार ब) विस्तार
क) उपयोजन ड) सुदृढता
- iv) “विद्यार्थी फोरआर्म पासच्या क्लुप्त्या सांगेल” हे उद्दिष्ट्य अध्ययनाच्या कोणत्या क्षेत्राशी संबंधित आहे.
अ) कारकक्षेत्र ब) भावात्मक क्षेत्र
क) मूल्यमापनात्मक ड) बोधात्मक क्षेत्र

- v) क्रीडाकौशल्य विकासाच्या कोणत्या टप्प्यात दोन कौशल्यांचे एकत्रिकरण केले जाते.
 अ) टप्पा पहिला ब) टप्पा दुसरा
 क) टप्पा तीसरा ड) टप्पा चौथा
- vi) शारिरिक शिक्षण तासासाठी खालीलपैकी कोणता नियम होय.
 अ) शारिरिक शिक्षण तासाला येण्याचा आणि जाण्याचा
 ब) तासादरम्यान सभ्य वागणूक व मदत करणे
 क) शारिरिक शिक्षण तासाचा गणवेश
 ड) स्टार्ट व स्टॉप सिग्नल
- vii) खालीलपैकी कोणती प्रत्यक्ष अध्यापनशैली होय.
 अ) हुकूम ब) सराव
 क) अन्योन्य ड) वरीलपैकी सर्व
- viii) खालीलपैकी कोणत्या शैलीस “सर अध्यापन” असेही संबोधले जाते.
 अ) सराव शैली ब) केंद्रोस्सारी शोध
 क) केंद्राभिगामी शोध ड) अन्योन्य

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांचे उत्तर थोडक्यात लिहा. [8 × 3 = 24]

- अ) शारीरिक शिक्षण तासातील तीन शिष्टाचार/पध्दती लिहा.
 ब) कारक विकासाचे टप्पे लिहा.
 क) “विद्यार्थी हॉलीबॉल मधील फोरआर्म पास मागील रेषेवरून पुढील रेषेवरील विद्यार्थ्याकडे नेटच्या उंचीवरून योग्य पास करतील” या अध्ययन उद्दिष्टामधील वर्तन, परीस्थिती आणि निकष ओळखा.
 ड) शैक्षणिक अध्ययन काळ (ALT-PE) म्हणजे काय ?
 इ) सामान्य प्रत्याभरण आणि विशिष्ट प्रत्याभरण (feedback) यातील फरक उदाहरणासह लिहा.
 फ) विद्यार्थ्यांचे गटात, दोघांत अथवा संघात वर्गीकरण करण्याचे विविध मार्ग लिहा.
 य) विविध अध्यापन शैलींचे वर्गीकरण करा.
 र) अन्योन्य शैलीच्या पायऱ्या थोडक्यात लिहा.

प्रश्न 3) खालील दिलेल्या गटातील कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [4 × 8 = 32]

अ) अयोग्य वर्तनाचे परिणाम लिहा.

किंवा

शारीरिक शिक्षणातील परिणामकारक अध्ययन वातावरण म्हणजे काय?

ब) अध्ययन अनुभवाचे आखणीचे निकष थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

वार्षिक नियोजन करताना लक्षात घ्यावयाचे घटक लिहा.

क) मोठ्या समूहाला अध्यापनाचे चार महत्वाचे डावपेच स्पष्ट करा.

किंवा

कार्यहीन वर्तन हाताळण्याचे विविध डावपेच लिहा.

ड) अंपिंग कौशल्यासाठी सराव शैलीसाठी 'कार्य पत्रिका' (Task sheet) तयार करा.

किंवा

केंद्राभिगामी शोध शैलींचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सविस्तर स्पष्ट करा. [1 × 16 = 16]

अ) शारीरिक शिक्षणाने सुशिक्षित व्यक्तीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (PEP)

ब) दिलेल्या कोणत्याही एका कौशल्यासाठी आशयाचा विकास करा.

(विस्तारकार्य, सुधारकार्य, उपयोजनकार्य)

i) व्हॉलीबॉलमधील सर्व्हिस

ii) बास्केटबॉलमधील चेस्टपास

iii) हॅण्डबॉलमधील जंपशूट

क) कोणत्याही एका खेळाच्या अध्यापनात सर्वाधिक सराव संधि देण्यासाठी केंद्र पध्दत विकसित करा. (विद्यार्थी संख्या 60 आणि जागा बास्केटबॉल कोर्ट इतकि)

ड) दिलेल्या मुद्यांच्या आधारे शोध शैली व सराव शैलींचे वर्णन करा. उद्दिष्ट्य, शैलीचे शास्त्र, फायदे आणि मर्यादा/तोटे.

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

मराठी अध्यापन पध्दती

104 : Methodology of Teaching (Marathi) (Optional)

(2015 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे द्या. [8]

- अ) प्रस्तावना म्हणजे काय ?
ब) अध्यापनाची व्याख्या द्या.
क) मातृभाषेची मूलभूत कौशल्य कोणती ?
ड) शैक्षणिक साधनाचे प्रकार लिहा.
इ) नियोजनाचे प्रकार कोणते ?
फ) मातृभाषा शिक्षकाची शैक्षणिक पात्रता लिहा.
य) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीची व्याख्या द्या.
र) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीचे दोन फायदे लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]

- अ) अध्ययन-अध्यापनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) मातृभाषेची सद्यःस्थिती सांगा.
क) वाचनाचे प्रकार लिहा.
ड) दृक साधने व्याख्या व उदा. द्या.
इ) पाठ नियोजन म्हणजे काय ? पाठ नियोजनाचे फायदे लिहा.
फ) मातृभाषा शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
य) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीची संकल्पना लिहा.
र) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीचे गरज सांगा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा. [32]

अ) मातृभाषा अध्ययन-अध्यापनाची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

वाचनाची व्याख्या द्या. वाचनचे फायदे लिहून वाचनाच्या आदर्श सवयी उदाहरणासह स्पष्ट करा.

ब) आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे अंतरंग स्पष्ट करा.

किंवा

शैक्षणिक साधनाचा अध्यापनात उपयोग लिहा.

क) 'पाठाची पूर्वतयारी हेच पाठाचे निम्मे यश असते' हे वाक्य पटवून द्या.

किंवा

मातृभाषा शिक्षकाच्या अडचणी उदाहरणासह स्पष्ट करा.

ड) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीची व हर्बाटची पंचपदी मधील फरक लिहा.

किंवा

व्याख्यान पध्दतीचे गुणदोष लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [16]

अ) मातृभाषा खालवण्याची कारणे सांगून मातृभाषेच्या विकासासाठी तुमच्या मते उपक्रम सुचवा.

किंवा

ब) मातृभाषेचे विशेष उद्दिष्टे उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट लिहा.

किंवा

क) नियोजनाच्या व्याख्या देवून कोणत्याही एका इयत्तेचा 150 तासिकांचा वार्षिक नियोजनाचा आराखडा तयार करा.

किंवा

ड) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीमधील तुमच्या मते सर्वात परिणामकारक पध्दत कोणती? ती तुम्हाला का आवडलेली ते पटवून द्या.

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

हिंदी अध्यापन पध्दी

Methodology of Teaching (Hindi) (Optional)

(2015 Pattern)

समय : 3 घंटे]

[एकूण पूर्णांक : 80

सूचनाएँ :- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं और दिये गये अंक प्रश्नों के गुण दर्शाते हैं।

प्रश्न 1) एक वाक्य में उत्तर लिखिए।

[8 × 1 = 8]

- अ) प्राथमिक विद्यालयों में हिन्दी अध्यापन महत्वपूर्ण क्यों हैं?
- ब) त्रिभाषा सूत्र क्या है?
- क) आगमन तथा निगमन प्रणाली के अंतर को स्पष्ट कीजिए।
- ड) काव्य शिक्षा के कोई दो सामान्य उद्देश्य बताइए।
- इ) सस्वर वाचन का अर्थ बताओ।
- फ) हिन्दी शिक्षक के दो सामान्य गुण लिखिए।
- य) सुक्ष्म अध्यापन पद्धतिका एक महत्व लिखिए।
- र) हिन्दी शिक्षक के दो विशेष गुण लिखिए।

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[3 × 8 = 24]

- अ) भाषा सिखाने में व्याकरण का स्थान।
- ब) हिन्दी भाषा का प्राथमिक विद्यालयों में स्थान।
- क) दृकश्राव्य साधनोंकी जानकारी दे।
- ड) कविता की पाठ टिपणीओं का सिर्फ ढाँचा लिखे।
- इ) टि. वही. का उपयोग हिन्दी अध्यापन में कैसे करोगे?
- फ) गद्य नियोजन का महत्व बताइए।
- य) हिंदी विषय पढाते समय सुक्ष्म अध्यापन का ज्ञान आवश्यक क्यों हैं?
- र) पद्य नियोजन का महत्व बताइए।

प्रश्न 3) प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[4 × 8 = 32]

अ) प्राथमिक विद्यालयों ने हिन्दी अध्यापन के उद्देश स्पष्ट किजिए।

अथवा

महाराष्ट्र राज्य में त्रिभाषा सूत्र का स्वरूप स्पष्ट किजिए।

ब) प्रत्यक्षप्रणाली को स्पष्ट करें।

अथवा

गद्य पाठ का ढाँचा तयार करें।

क) वाचन का स्वरूप एवं महत्व स्पष्ट करते हुए, सस्वर वाचन की संकल्पना स्पष्ट करें।

अथवा

हिन्दी अध्यापन में नए प्रवाहोंका/तंत्रों का महत्व समझाते हुए सूची बनाए।

ड) सूक्ष्म अध्यापन की संकल्पना स्पष्ट करें।

अथवा

पाठ नियोजन का महत्व बताइए।

प्रश्न 4) किसी एक प्रश्न का सविस्तर उत्तर लिखें।

[1 × 16 = 16]

अ) कहानी रचना के बारे में मौखिक तथा लिखित रचना का महत्व विषद किजिए और रचना कार्य में होनेवाली गलतियाँ सुधारने के उपाय सोदाहरण स्पष्ट करें।

ब) सहायक साधन किसे कहते हैं? सहायक साधनों के प्रकार तथा महत्व विशद किजिए।

क) प्रभावशाली हिन्दी अध्यापक के गुण सविस्तर लिखें।

ड) सूक्ष्म अध्यापन की उपकौशल्योंकी सूची बनाकर सूक्ष्म अध्यापन के लाभ बताए।

Total No. of Questions : 4]

P1661

[Total No. of Pages : 4

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING ENGLISH EDUCATION

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt all the questions given below :

[8 × 1 = 8]

- i) _____ is preparatory to silent reading.
 - a) Preliminary reading
 - b) Public reading
 - c) Unitative reading
 - d) Oral reading
- ii) _____ & _____ is ignored in the direct method of teaching English language.
 - a) Speaking & Listening
 - b) Reading & Writing
 - c) Discussions & Debates
 - d) Listening & Discussions
- iii) _____ is an approach & not a method.
 - a) Direct approach
 - b) Grammar translation approach
 - c) Structural approach
 - d) Dr. west's approach
- iv) _____ is one of the four linguistic skills.
 - a) Observation
 - b) Visualization
 - c) Memorization
 - d) Listening with understanding

- v) _____ is an analytical process or technique which enables pupil teachers of pedagogy to understand structure, curriculum, objectives, syllabus, etc. as a whole.
- Reading
 - Content cum methodology
 - Translation method
 - Direct methodology
- vi) _____ helps students get visual reinforcement.
- Teaching aids
 - Written exams
 - Oral exams
 - Tests
- vii) _____ is a method of teaching grammar.
- Inductive-Deductive method
 - Direct method
 - Indirect method
 - Structural method
- viii) _____ combines English speech with actions.
- Story telling
 - Lectures
 - Drama
 - Debates

Q2) Attempt all questions given below

[3 × 8 = 24]

- Place of English subject in school curriculum.
- Importance of content cum methodology.
- Which are the types of reading ability.
- Write down the types of language games.
- Types of prose.
- External aspects of textbook.
- Types of oral tests.
- What is evaluation process.

Q3) Attempt any one from each set given.

[8 × 4 = 32]

a) What are the objectives of teaching English.

OR

Write the importance of teaching aids.

b) Describe the structural approach.

OR

Write the merits & demerits of Direct method.

c) What are the method of teaching poetry.

OR

Describe oral & silent reading.

d) Write a note on written exams.

OR

Describe evaluation process.

Q4) Attempt any one of the following given below.

[1 × 16 = 16]

a) Importance & place of English language in school curriculum.

b) Write in detail Dr. West's new method.

c) Explain in detail characteristics & evaluation of textbooks.

d) Write the merits & demerits of grammar.

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION

(2015 Pattern) (Paper - 104)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions. **[8]**

- a) Write the concept of modern history.
- b) Write four objectives of teaching history.
- c) Write four questions of history teacher.
- d) What is unit plan?
- e) Write four benefits of project method of teaching history.
- f) Name four teaching aids of teaching history.
- g) Write importance of CCM
- h) Write four objectives of CCM.

Q2) Answer the following questions. **[24]**

- a) What is history?
- b) Why teaching of history is important at school level?
- c) Define lesson plan.
- d) Explain in brief correlation of History and Geography.
- e) What is problem solving method of teaching history?
- f) Write importance of history teachers organization.
- g) What do you mean by CCM in teaching history
- h) Write objectives of CCM in teaching history

Q3) Answer the following questions (one out of each set) :

[32]

- a) How modern history affects human life?

OR

Why teaching of history is important at school level?

- b) Differentiate unit plan and lesson plan.

OR

How history room is useful in development of professional competences?

- c) Audio-visual aids are very essential in teaching and learning of history. Justify.

OR

How CCM is necessary for good teaching and learning?

- d) How different teaching methods are beneficial in teaching history?

OR

Why history teacher must use remedial teaching in teaching history?

Q4) Answer the following question (any one) :

[16]

- a) Illustrate different types of history.

- b) Explain various criteria's of ideal history textbook.

- c) List and describe different teaching aids of teaching history with suitable examples.

- d) Throw a light on implementation of CCM in teaching learning of history.

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

इतिहास शिक्षण अध्यापन पद्धती
(2015 Pattern) (Paper - 104)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [8]

- अ) आधुनिक इतिहासाची संकल्पना लिहा.
- ब) इतिहास अध्यापनाची चार उद्दिष्टे लिहा.
- क) इतिहास शिक्षकाच्या चार गुणवत्ता लिहा.
- ड) घटक नियोजन म्हणजे काय ?
- इ) इतिहास अध्यापनाच्या प्रकल्प पध्दतीचे चार फायदे लिहा.
- फ) इतिहास अध्यापनाच्या चार शैक्षणिक साधनांची नावे.
- य) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीचे महत्त्व लिहा.
- र) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीचे चार उद्दिष्टे लिहा.

प्रश्न 2) पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]

- अ) इतिहास म्हणजे काय ?
- ब) शालेय स्तरावर इतिहास शिकविणे महत्त्वाचे का आहे ?
- क) पाठ नियोजनाची व्याख्या स्पष्ट करा.
- ड) इतिहास आणि भूगोल समवाय थोडक्यात स्पष्ट करा.
- इ) इतिहास अध्यापनाची समस्या निराकरण पध्दती म्हणजे काय ?
- फ) इतिहास शिक्षक संघटनाचे महत्त्व लिहा.
- य) इतिहास अध्यापनात आशययुक्त अध्यापन पध्दतीचा अर्थ काय ?
- र) इतिहास अध्यापनात आशययुक्त अध्यापन पध्दतीची उद्दिष्टे लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी प्रत्येक संचातील प्रश्न सोडवा.

[32]

अ) मानवी जीवनावर आधुनिक इतिहासाचा कसा परिणाम होतो.

किंवा

शालेय स्तरावर इतिहासाचे अध्यापन महत्त्वाचे का आहे?

ब) घटक नियोजन आणि पाठ नियोजन यातील फरक लिहा.

किंवा

व्यावसायिक क्षमता विकासात इतिहास खोली कशी उपयुक्त आहे.

क) इतिहास अध्ययन - अध्यापनात दृक-श्राव्य साधने अत्यंत आवश्यक आहेत. समर्थन करा.

किंवा

चांगल्या अध्ययन-अध्यापनासाठी आशययुक्त अध्यापन पध्दतीची आवश्यकता कशी आहे.

ड) इतिहास अध्यापनात विविध अध्यापन पध्दती कशा उपयुक्त आहेत?

किंवा

इतिहास अध्यापनात इतिहास शिक्षकाने उपचारात्मक अध्ययनाची उपयोग का केलाच पाहिजे.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा.

[16]

अ) इतिहासाचे विविध प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

ब) इतिहासाच्या आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे विविध निकष स्पष्ट करा.

क) इतिहास अध्यापनाच्या विविध साधनांची यादी करा आणि योग्य उदाहरणासह त्यांचे वर्णन करा.

ड) इतिहास अध्ययन अध्यापनात आशययुक्त अध्यापन पध्दतीची अंमलबजावणी यावर प्रकाश टाका.

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

METHOD OF TEACHING GEOGRAPHY EDUCATION

(2015 Pattern) (Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) True or False. [8]

- a) Moon is in the middle of earth & sun during solar eclips.
- b) Ganga river meets in Arbi Sea.
- c) Nature of Geography is physical science.
- d) Geography provides knowledge of the Globe.
- e) Asia is the biggest continent.
- f) Geography is only academic & non recreating.
- g) A good text book of geography substitutes a teacher.
- h) Written test of geography is absolutely reliable.

Q2) Write in short. [24]

- a) Classify Geography.
- b) Explain relationship of geography & mathematics with suitable example.
- c) Steps of lesson notes for geography lesson.
- d) Three merits & demerits of lecture method.
- e) Relationship of geography teacher with his pupils.
- f) How would you teach a lesson based on any country?
- g) Importance of objectives of evaluation of Geography.
- h) Advantages of using a good text-book of Geography.

Q3) Answer one question from at each set.

[32]

- a) What is the place of geography subject in school curriculum?

OR

Explain need of teaching environmental geography.

- b) Select any unit from std. 5 to 8 & prepare a detail lesson plan.

OR

Travelling regularly benefits in teaching geography to a geography teacher.

- c) What is project method? What are the limitations & characteristics of this method?

OR

"Map can not talk but it can teach" - Discuss.

- d) Explain importance of maps given in text books of 5th to 8th standard.

OR

Different types of examinations for evaluation of Geography.

Q4) Write answer of any one of the following in detail.

[16]

- a) Write structure of geography with reference to present curriculum.

- b) Planning to teaching geography at school level.

- c) Qualities of geography teacher.

- d) Aims & objectives of teaching geography.

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (PE) (Semester - I)

METHOD OF TEACHING GEOGRAPHY EDUCATION

(2015 Pattern) (Paper - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) चूक की बरोबर. [8]

- अ) सुर्यग्रहणाचे वेळी चंद्र हा पृथ्वी व सूर्याच्या मध्ये असतो.
ब) गंगा नदी अरबी समुद्रास जाऊन मिळते.
क) भूगोल हा विषय शास्त्राचा भाग आहे.
ड) भूगोल पृथ्वीचे ज्ञान देणारा विषय आहे.
इ) अशीया खंड सर्वात मोठा खंड आहे.
फ) भूगोल विषय केवळ शैक्षणिक आहे रंजक नाही.
य) भूगोलाचे उत्तम पाठ्यपुस्तक शिक्षकास पर्याय ठरू शकतो.
र) भूगोलाची लेखी परीक्षा संपूर्ण पणे विश्वसनिय असते.

प्रश्न 2) थोडक्यात लिहा. [24]

- अ) भूगोलाचे वर्गीकरण करा.
ब) भूगोल व गणिताचा सहसंबंध सोदाहरण स्पष्ट करा.
क) भूगोलाच्या पाठअध्यापनासाठी पाठ टाचणातील पायऱ्या.
ड) व्याख्यान पध्दतीचे तीन फायदे तोटे.
इ) भूगोल शिक्षकाचा त्याच्या विद्यार्थ्यांशी असलेला संबंध
फ) एखाद्या देशावरील पाठाचे तूम्ही कसे अध्यापन कराल?
य) भूगोलाचे मूल्यमापन उद्दिष्टांचे महत्त्व.
र) उत्तम भूगोल पाठ्यपुस्तक वापरण्याचे फायदे.

प्रश्न 3) खालील संचापैकी प्रत्येकी एकाचे उत्तर द्या. [32]

अ) शालेय अभ्यासक्रमामध्ये भूगोल विषयाचे स्थान काय ?

किंवा

पर्यावरण भूगोल अध्यापनाची गरज स्पष्ट करा.

ब) इ. 5 वी ते 8 वी मधिल भूगोलाच्या घटकाची निवड करा. व सविस्तर पाठ नियोजन करा. (पाठ टाचण) तयार करा.

किंवा

नियमित प्रवासाचा भूगोल शिक्षकास भूगोल अध्यापन करीता फायदा होतो.

क) प्रकल्प पध्दती म्हणजे काय ? यापध्दतीच्या मर्यादा व गुणवैशिष्ट्ये कोणत्या ?

किंवा

“नकाशा बोलू शकत नाही मात्र शिकवू शकतो” – चर्चा करा.

ड) इ. 5 वी ते 8 वी मध्ये दिलेल्या नकाशांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

भूगोलाचे मूल्यमापन करण्याच्या विविध परीक्षा पध्दती.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सविस्तर उत्तर लिहा. [16]

अ) सध्याच्या अभ्यासक्रमावर आधारित भूगोलाची संरचना सविस्तर लिहा.

ब) शालेय स्तरावरील भूगोल अध्यापनाचे नियोजन

क) भूगोल शिक्षकाची गुण वैशिष्ट्ये

ड) भूगोल अध्यापनाची ध्येय व उद्दिष्ट्ये

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS

(2015 Pattern) (Paper - 104)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in one sentence.

[8]

- a) Teaching aid.
- b) Oral work
- c) Heuristic method of teaching.
- d) Unit test
- e) Proportions
- f) Supplementary angles
- g) CCM-content
- h) CCM-observable skills

Q2) Answer in short.

[24]

- a) Objective of teaching mathematics at secondary level.
- b) Importance of Black board in teaching of mathematics.
- c) Objectives of mathematics club.
- d) Importance of year plan.
- e) Difference between similiarity and congruency.
- f) Properties of chord of circle.
- g) Nature of CCM.
- h) Need of CCM.

Q3) Answer in short.

[32]

- a) Plan a lesson to teach profit percentage for class 6th students using analytical method.

OR

Plan a lesson to teach discount for class 8th students using synthetical method.

- b) Suggest measures for enrichment of gifted students.

OR

Suggest measures for improvement of below average students.

- c) Explain Heron formula to find area of triangle.

OR

Explain procedure to find square root using division method.

- d) Plan to implement CCM for mathematics teaching.

OR

Write about concept of CCM.

Q4) Write in detail (any one) :

[16]

- a) Explain inductive and deductive method of teaching mathematics using examples. Write merits and demerits of inductive and deductive method of teaching.
- b) Explain place of mathematics in school curriculum with its nature, scope and importance.
- c) Explain properties of different types of quadrilateral.
- d) What is content cum methodology. Explain CCM importance in teaching of mathematics.

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS

(2015 Pattern) (Paper - 104)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) एका वाक्यात उत्तर लिहा. [8]
- अ) अध्यापन साधने.
ब) तोंडी पाठ.
क) स्वयंशोधन अध्यापन पध्दती.
ड) घटक चाचणी.
इ) प्रमाण.
फ) पूरक कोन.
य) आशय युक्त अध्यापन पध्दती - आशय.
र) आशय युक्त अध्यापन पद्धती - निशिक्षण कौशल्ये.
- प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]
- अ) माध्यमिक स्तरावर गणित अध्यापनाचे उद्दिष्टे.
ब) श्यामपटाचे अध्यापना करिता (गणित) चे महत्व.
क) गणित सधां चे उद्दिष्टे.
ड) वार्षिक नियोजनाचे महत्व.
इ) एकरूपता व समरूपता मधील फरक.
फ) वर्तुळाचे जीवा संदर्भातील गुणधर्म.
य) CCM चे स्वरूप.
र) CCM - गरज.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तर लिहा.

[32]

अ) 6 वी इयत्ता करिता 'नफा' टक्केवारी' अध्यापना करिता पृथःकरण पद्धती अनुसार पाठ टाचन तयार करा.

किंवा

8 वी इयत्ता करिता 'सुट' अध्यापन करिता संयोजन पद्धती अनुसार पाठ टाचन तयार करा.

ब) गुणवंत विद्यार्थ्यांच्या सबलीकरण करिता उपाययोजना सुचवा.

किंवा

कमकुवत विद्यार्थ्यांच्या सुधारणा करिता उपाय योजना सुचवा.

क) त्रिकोणाचे क्षेत्रफळ काढण्या करिता हॅरोन सुत्र स्पष्ट करा.

किंवा

वर्ग काढण्या करिता विभाजन पद्धती स्पष्ट करा.

ड) गणित अध्यापना करिता आशययुक्त अध्यापन पद्धती अंमलात आणण्या करिता योजना करा.

किंवा

आशय युक्त अध्यापन पद्धती ची संकल्पना लिहा.

प्रश्न 4) सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

[16]

अ) गणित अध्यापन पद्धतीची उद्गामी व अवगामी अध्यापन पद्धती उदाहरणासह स्पष्ट करा. उद्गामी व अवगामी अध्यापन पद्धती चे फायदे-तोटे लिहा.

ब) गणित विषयाचे शालेय अभ्याक्रमातील स्थान त्यांचा स्वरूप, व्याप्ती व महत्वा सह स्पष्ट करा.

क) चौकोनाचे प्रकार त्यांचा गुणधर्मासह स्पष्ट करा.

ड) आशय युक्त अध्यापन पद्धती म्हणजे काय ? गणित अध्यापना मध्ये आशययुक्त अध्यापन पद्धती चे महत्व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE

(2015 Pattern) (Paper - 104)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in one line. [8]

- a) Importance of science subject.
- b) What is unit plan
- c) Science fair
- d) Observation of sky
- e) Personality of science teacher
- f) List teaching aids in science
- g) List evaluation procedures in science
- h) List cocurricular activities in science

Q2) Answer in short. [24]

- a) Place of science in SSC curriculum.
- b) What are the objective of teaching science.
- c) Which of the method of teaching science is more effective? Why?
- d) List the laboratory equipment & explain maintenance of it.
- e) Criticize on the 9th std. textbook of science.
- f) Give importance of remedial teaching in science.
- g) Write the concept of science.
- h) Is CCM really important in teaching science? Why?

Q3) Answer in short (any one of each set).

[32]

a) Explain place of science in life.

OR

Write the objectives of teaching science.

b) Explain Heuristic method of teaching science.

OR

Modern trends & techniques for teaching science.

c) Explain criteria for preparation of science textbook.

OR

Explain the qualities and qualification of science teacher.

d) Write the concept & nature of CCM.

OR

Importance of CCM in teaching science.

Q4) Answer in brief. (any one)

[16]

a) Explain place of science subject at various levels of curriculum

b) Explain any two methods of teaching science with examples.

c) Explain evaluation procedures in teaching science & importance of diagnostic teaching.

d) Explain how you will implement CCM in teaching science.

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE

(2015 Pattern) (Paper - 104)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [8]
- अ) विज्ञान विषयाचे महत्त्व
ब) घटक नियोजन म्हणजे काय?
क) विज्ञान जत्रा
ड) आकाश निरीक्षण
इ) विज्ञान शिक्षकाचे व्यक्तिमत्त्व
फ) विज्ञान विषयातील शैक्षणिक साधनांची यादी करा.
य) विज्ञान विषयातील मुल्यमापनाच्या प्रक्रियांची यादी करा.
र) विज्ञान विषयातील अभ्यासेतर उपक्रमांची यादी करा.
- प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]
- अ) SSC अभ्यासक्रमात विज्ञान विषयाची जागा स्पष्ट करा.
ब) विज्ञान शिकवण्याची उद्दिष्ट्ये कोणती?
क) विज्ञान शिकवण्याची कोणती अध्यापन पद्धती चांगली आहे? का?
ड) प्रयोगशाळेतील साधनांची यादी करा व त्याची निगा कशी राखावी हे स्पष्ट करा.
इ) विज्ञानाच्या 9 वी च्या पुस्तकाबद्दल तुमचे मत मांडा.
फ) उपचारात्मक अध्यापनाचे विज्ञान विषयातील महत्त्व सांगा.
य) विज्ञान विषयाची संकल्पना सांगा.
र) आशययुक्त अध्यापन पद्धती विज्ञान अध्यापनात खरंच महत्वाची आहे का?

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येक संचातील कोणतेही एक)

[32]

अ) आपल्या आयुष्यातील विज्ञानाची जागा स्पष्ट करा.

किंवा

विज्ञान शिकवण्याची उद्दिष्ट्ये लिहा.

ब) विज्ञान शिकवण्याची स्वयंशोध पद्धत स्पष्ट करा.

किंवा

विज्ञान अध्यापनातील आधुनिक कल व तंत्र स्पष्ट करा.

क) विज्ञान विषय पुस्तक तयार करण्याचे निकष स्पष्ट करा.

किंवा

विज्ञान शिक्षकाचे गुण व पात्रता स्पष्ट करा.

ड) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची संकल्पना व स्वरूप लिहा.

किंवा

विज्ञान अध्यापनातील आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे महत्त्व लिहा.

प्रश्न 4) सविस्तरपणे उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

[16]

अ) आभ्यासक्रमातील विविध स्तरावर विज्ञान विषयाचे स्थान स्पष्ट करा.

ब) विज्ञान अध्यापनाच्या कोणत्याही दोन पद्धती उदाहरणासह स्पष्ट करा.

क) विज्ञान अध्यापनातील मुल्यमापनाच्या प्रक्रिया स्पष्ट करा व निदानात्मक अध्यापनाचे महत्त्व सांगा.

इ) तुम्ही विज्ञान अध्यापनात आशययुक्त अध्यापन पद्धती कशी राबवाल?

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATION TECHNOLOGY
EDUCATION**

(2015 Pattern) (Paper - 104)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks & rewrite the sentence. [4]

- i) I.S.P. stands for _____.
- ii) Scanner is an _____ device.
- iii) The fastest computer is called as _____.
- iv) One kilobyte is equal to _____ bytes.

b) Match the following : [4]

A	B
i) Virus	a) Memory
ii) Password	b) Loss of Data
iii) ROM	c) Random Access Memory
iv) Microprocessor	d) Secure
	e) Intel

Q2) Answer the following in short. [24]

- a) Benefits of email.
- b) Difference between unit plan, lesson plan & year plan.
- c) Characteristics of application software.

- d) Tools of evaluation.
- e) Examples of LAN & WAN
- f) Characteristics of Data base.
- g) Qualities of IT Teacher.
- h) Use of multimedia.

Q3) Answer the following questions. **[32]**

- a) How would you use spreadsheet to keep physical education related record of your students.

OR

How would you use IT for purchasing and maintaining sports equipment and play field.

- b) Explain use of Internet to organize and participate in various tournaments at school level.

OR

Write in brief how you use word processor in teaching learning process.

- c) How would you yarn teach skills of any sports by using IT?

OR

Explain use of multimedia to organize sports competitions.

- d) How would you use mail merge in communicating with parents, and for the development of departmental communication.

OR

How would you use power point for teaching & learning physical education? Give example.

Q4) Write in detail (any one) : **[16]**

- a) Explain scope of IT in teaching and learning.
- b) List methods of teaching used in IT. Elaborate any two methods.
- c) Explain co-relation between IT with education and IT with media. Explain Role of IT teacher.
- d) Write in detail concentric and linear methods of curriculum construction in IT.

Total No. of Questions : 4]

P1661

[4953]-1004

B.Ed. (Semester - I)

माहिती तंत्रज्ञीन शिक्षणाचे अध्यापन

(2015 Pattern) (Paper - 104)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरून वाक्य पुन्हा लिहा. [4]

- i) ISP म्हणजे
- ii) स्कॅनर हे उपकरण आहे.
- iii) वेगवान संगणकाला संगणक असे म्हणतात.
- iv) एक किलोबाईट म्हणजे बाईटस होय.

ब) जोड्या लावा. [4]

अ	ब
i) व्हायरस	अ) मेमरी
ii) पासवर्ड	ब) डेटा निघून जाणे
iii) R.O.M.	क) रॅण्डम अॅक्सेस मेमरी
iv) मायक्रोप्रोसेसर	ड) Secure
	इ) इण्टेल

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. [24]

- अ) ई मेल चे फायदे
- ब) घटक नियोजन, पाठ नियोजन व वार्षिक नियोजनातील फरक
- क) अॅप्लीकेशन सॉफ्टवेअरची वैशिष्ट्ये
- ड) मुल्यमापनाची साधने

- इ) LAN व WAN ची उदाहरणे
- फ) डेटा बेसची वैशिष्टे
- य) माहिती तंत्रज्ञान शिक्षकाची गुणवैशिष्टे
- र) मल्टीमेडियाचे उपयोग

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [32]

- अ) शारीरिक शिक्षणाशी निगडित विविध नोंदी ठेवण्यासाठी स्प्रेडशिटचा वापर तुम्ही कसा कराल ?

किंवा

क्रीडासाहित्य खरेदी व मैदान देखभालीसाठी माहिती तंत्रज्ञानाचा उपयोग तुम्ही कसा कराल ?

- ब) शालेय स्तरावर विविध स्पर्धेत सहभागी होण्यासाठी व आयोजन करण्यासाठी इंटरनेटचा वापर कसा कराल ?

किंवा

वर्ड प्रोसेसच्या वापर अध्ययन-अध्यापन प्रक्रियेमध्ये कसा कराल थोडक्यात लिहा.

- क) माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर करून कोणत्याही खेळातील कौशल्ये कशी शिकवाल ?

किंवा

बहुश्रुत साधनांचा वापर करून क्रीडा स्पर्धेचे आयोजन कसे कराल सविस्तर लिहा.

- ड) पालकांशी संवाद साधण्यासाठी व आपल्या विभागाचे संप्रेषण सुधारण्यासाठी तुम्ही मेल मर्जचा वापर कसा कराल ?

किंवा

शारीरिक शिक्षण अध्ययन अध्यापनासाठी पावर पॉईंटचा वापर तुम्ही कसा कराल ? उदाहरण द्या.

प्रश्न 4) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [16]

- अ) अध्ययन व अध्यापनातील माहिती तंत्रज्ञानाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) माहिती तंत्रज्ञान अध्यापन पद्धतीची यादी करा. कोणत्याही दोन पद्धतीचे विस्तृत वर्णन करा.
- क) माहिती तंत्रज्ञान व शिक्षण आणि माहिती तंत्रज्ञान व प्रसार माध्यम यांचा सहसंबंध सविस्तर सांगा.
- इ) माहिती तंत्रज्ञान पाठ्यक्रम रचनेच्या समकेंद्री व रेषीय पद्धती सविस्तर लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2646

[Total No. of Pages : 7

[4953]-2001
B.P.Ed. (Semester - II)
201 : ANATOMY & PHYSIOLOGY
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Choose correct option of following questions.

[8 × 1 = 8]

- i) Mitochondria is also called as
 - a) Power cell
 - b) Power house
 - c) Power
- ii) Ligament is
 - a) Epithelial Tissue
 - b) Connective Tissue
 - c) Muscular Tissue
- iii) Which is not a bone of leg
 - a) Femer
 - b) Tibia
 - c) Ulna

P.T.O.

- iv) Stepping down the staircase is an example of
 - a) Isometric muscle contraction
 - b) Eccentric muscle contraction
 - c) Isotonic muscle contraction
- v) Reflex action is controlled by
 - a) Central nervous system
 - b) Peripheral nervous system
 - c) Autonomic nervous system
- vi) Which gland is situated at the stomach
 - a) Adrenal
 - b) Pituitary
 - c) Thyroid
- vii) Energy system in which ATP is generated using glycogen as a fuel
 - a) Alactic anaerobic energy system
 - b) ATP-PC energy system
 - c) Oxidative energy system
- viii) Volume of air moved in & out of the respiratory tract (breathed) during each normal breath is
 - a) Lung capacity
 - b) Tidal volume
 - c) Vital capacity

Q2) Write in short :

[8 × 3 = 24]

- i) Explain energy & list energy systems
- ii) Write types of tissues
- iii) Name the bones & muscles of hand
- iv) Write functions of skin
- v) Explain functions of cerebellum
- vi) Write general characteristics of adrenal gland
- vii) Explain effects of training on respiratory system
- viii) Explain blood groups.

Q3) Attempt any one from each set given :

[4 × 8 = 32]

- i) a) Explain metabolism & metabolic rate.

OR

- b) Draw a labelled diagram of human cell.

- ii) a) Explain classification of joints based on movement & structure with examples.

OR

- b) Explain types of muscle contraction.

- iii) a) Explain Reflex action with example.

OR

- b) Draw a labelled diagram of cerebrum & explain lobes.

- iv) a) Explain mechanism of respiration.

OR

- b) Explain ATP-PC energy system with examples.

Q4) Explain the following in detail (any one) :

[1 × 16 = 16]

- i) Define anatomy & physiology, give structural & functional organization.
- ii) Explain types of muscles. Draw a labelled diagram of gross anatomy of skeletal muscle & sarcomer.
- iii) Name types of nervous system & explain structure & functions of Autonomic Nervous system with suitable examples.
- iv) Draw a neat labelled diagram of human heart & write structure & functions of human heart.

Total No. of Questions : 4]

P2646

[4953]-2001
B.P.Ed. (Semester - II)
201 : ANATOMY & PHYSIOLOGY
(2015 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) योग्य पर्याय निवडा.

[8 × 1 = 8]

- i) मायटोकाँड्रियाचे दुसरे नाव
अ) पावर सेल
ब) पावर हाउस
क) पावर
- ii) लिगामेंट ही उती म्हणजे
अ) ईपिथिलीअल उती
ब) कनेक्टिव उती
क) मस्क्युलर उती
- iii) खालीलपैकी कोणते पायाचे हाड नाही
अ) फिमर
ब) टिबिया
क) अलना
- iv) पायच्या खाली उतरणे हे याचे उदाहरण आहे
अ) आयसोमेट्रिक स्नायू आकुंचन
ब) इस्सेंट्रिक स्नायू आकुंचन
क) आयसोटोनिक स्नायू आकुंचन

- v) प्रतिक्षिप्त क्रिया नियंत्रित करणारी मज्जासंस्था
 अ) मध्यवर्ती मज्जासंस्था
 ब) परावर्तीत मज्जासंस्था
 क) स्वयंचलित मज्जासंस्था
- vi) पोटोजवळ असलेली ग्रंथी
 अ) अँड्रिनल
 ब) पियूषिका
 क) थायरॉईड
- vii) ग्लायकोजनचा वापर करून ATP ची निर्मिती करणारी उर्जासंस्था म्हणजे
 अ) अलॅक्टिक अनएरोबिक उर्जा संस्था
 ब) ATP-PC उर्जा संस्था
 क) ऑक्सिडेटिव उर्जा संस्था
- viii) नेहमीच्या विश्रांतीकाळात एका श्वासोच्छ्वासात फुफ्फुसात जाणारी किंवा बाहेर पडणारी हवा म्हणजे
 अ) फुफ्फुस आयतन
 ब) नित्यश्वसित हवा
 क) प्रदीर्घश्वसन धारकता

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[8 × 3 = 24]

- i) उर्जा स्पष्ट करा व उर्जा संस्थेची यादी करा.
 ii) उर्जेचे प्रकार लिहा.
 iii) हाताच्या हाडांची व स्नायुंची नावे लिहा.
 iv) त्वचेची कार्ये लिहा.
 v) लहान मेंदुची कार्ये लिहा.
 vi) अँड्रिनल ग्रंथीची सर्वसाधारण गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
 vii) प्रशिक्षणाचे श्वसनसंस्थेवर होणारे परिणाम लिहा.
 viii) रक्तगट स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खाली दिलेल्या गटामधील कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[4 × 8 = 32]

i) अ) चयापचय व चयापचय दर स्पष्ट करा.

किंवा

ब) मानवी पेशीची सुबक आकृती काढून नावे लिहा.

ii) अ) हालचालींवरून व रचनेवरून सांध्यांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

किंवा

ब) स्नायु आकुंचनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

iii) अ) प्रतिक्षिप्त क्रीया उदाहरणासह स्पष्ट करा.

किंवा

ब) मोठ्या मेंदुची आकृती काढून नावे लिहा व भाग स्पष्ट करा.

iv) अ) श्वसनाचे तंत्र स्पष्ट करा.

किंवा

ब) ATP-PC उर्जा संस्था उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सविस्तरपणे लिहा.

[1 × 16 = 16]

i) शरीररचना व शरीरक्रीया यांची व्याख्या लिहून रचनात्मक व क्रीयात्मक संघटन लिहा.

ii) स्नायुंचे प्रकार स्पष्ट करा. स्नायुंची रचनेची व सार्कीमरची आकृती काढून नावे लिहा.

iii) मज्जासंस्थेच्या प्रकारांची नावे लिहा व स्वयंचलित मज्जासंस्थेची रचना व कार्य योग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा.

iv) मानवी हृदयाची सुबक आकृती काढून नावे लिहा व मानवी हृदयाची रचना व कार्य लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1662

[Total No. of Pages : 4

[4953]-2002

B.P.Ed.

**MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Solve the following questions.

[8]

- a) Define management.
- b) Any two skills of Manager.
- c) Any two Objectives of Camp.
- d) Write formula for no. of matches in knock-out method.
- e) Write formula for total width for standard track.
- f) What is record?
- g) Write the methods of mass Athletics.
- h) Any two objective of Camp.

Q2) Answer in brief.

[24]

- a) Explain the Importance of management.
- b) Write any four qualities of team manager.
- c) Write methods of competition.
- d) Write the Benefit of time management.
- e) Write criteria of standard track.
- f) Write types of sports equipment with suitable example.
- g) Prepare a scheduled of camp for day one.
- h) Write the sequence of 26 January.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions (Any one from each set) [32]

- a) Discuss the important role of management functions while organizing the sports competition.

OR

Explain the duties and responsibilities of team manager.

- b) For State Level Basket ball Competition prepare a fixture and schedule by Knock-out method. (No.of teams 13, No.of grounds 2 & No. of Days 2)

OR

Explain the Importance of Budget.

- c) Find out the staggers for 400m event lane no.3&4 (with inner border & width of lanes 1.22 m.)

OR

Explain the Importance of records & registers.

- d) Prepare the zonal method for shot put event of mass athletics (No. of students Team A = 7, B = 5 & C = 6)

OR

How you can planning for national days in your school. Explain.

Q4) Solve the following questions (Any one) [16]

- a) Discuss the role of principles of management while organizing a sports day for your school.
- b) Give the list of constraints in sports event organization and suggest remedies.
- c) Find out area required for 400 m. track with inner border & having 8 lanes of 1.22m. each & marking readies are 36.70m.
- d) Explain the factors to be considered while preparing a Intramural programme.

Total No. of Questions : 4]

P1662

[4953]-2002

B.P.Ed.

MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्न सोडवा. [8]

- अ) व्यवस्थापनाची व्यख्या द्या.
- ब) व्यवस्थापकाची कोणतेही दोन कौशल्य लिहा.
- क) शिबिराचे कोणतेही दोन उद्दिष्टे लिहा.
- ड) बाद पध्दतीत सामन्याची संख्याचे सूत्र लिहा.
- इ) प्रमाणित ट्रॅकचे रूंदी काढण्याचे सूत्र लिहा.
- फ) नोंदी म्हणजे काय ?
- य) सामुहिक स्पर्धांच्या (Mass Athletics) पध्दती लिहा.
- र) आंतरकुल स्पर्धेचे कोणतेही दोन उद्दिष्टे लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]

- अ) व्यवस्थापनाचे महत्व स्पष्ट करा.
- ब) व्यवस्थापकाची कोणतेही चार गुणवत्ता लिहा.
- क) स्पर्धेच्या पध्दती लिहा.
- ड) वेळेच्या व्यवस्थापनाचे फायदे लिहा
- इ) प्रमाणित ट्रॅकचे निकष लिहा.
- फ) क्रीडा साहित्याचे प्रकार उदाहरणासह लिहा.
- य) एका दिवसाच्या शिबिराचा कार्यक्रम तयार करा.
- र) 26 जानेवारीच्या कार्यक्रमाचा क्रम लिहा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा (प्रत्येक संचातील एक प्रश्न सोडवा) [32]

अ) क्रीडा स्पर्धेचे आयोजन करताना व्यवस्थापनाची कार्ये कशी महत्वाची भूमिका बजावतात चर्चा करा.

किंवा

संघ व्यवस्थापकाची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या लिहा.

ब) राज्यास्तरीय बास्केटबॉल स्पर्धेसाठी बाद पध्दतीने कार्यक्रम पत्रिका तयार करा.
(संघ संख्या - 13, क्रीडांगण - 2, दिवस -2)

किंवा

अंदाजपत्रकाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

क) 400 मी बाबीसाठी लेन क्र. 3 आणि 4 चे वाढीव प्रारंभ काढा. (कठडा आहे व लेनची रुंदी 1.22 मी.)

किंवा

नोंदी आणि रजिस्टराचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ड) सामुहिक स्पर्धेतील गोळा फेक या बाबीसाठी विभागीय पध्दत स्पष्ट करा.
(संघ अ = 7, संघ अ = 5, संघ अ = 6 Players)

किंवा

तुमच्या शाळेत राष्ट्रीय दिनाच्या कार्यक्रमाचे नियोजन कसे कराल? स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [16]

अ) तुमच्या शाळेत क्रीडादिनाचे आयोजन करतांना व्यवस्थापनाची तत्वे कशी भूमिका पार पडतात ते योग्य चर्चा करा.

ब) क्रीडा बाबींचे आयोजन करतांना संभाव्य अडचणींची यादी देवून त्यावर उपाय सुचवा.

क) 400 मी ट्रॅकची आखण्याची त्रिज्या 36.70 मी. असल्यास ट्रॅकला लागणारे क्षेत्र शोधा.

ड) आंतरकुल स्पर्धेचा कार्यक्रम तयार करतांना कोणकोणते घटक विचारात घ्याल ते स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2647

[Total No. of Pages : 7

[4953]-2003
B.P.Ed. (Semester - II)
203 : PROFESSION OF PHYSICAL EDUCATION
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Choose correct alternative :

[8]

- i) Change in behaviour that is the result of experience rather than genetic development is
 - a) Teaching
 - b) Learning
 - c) Pedagogy
 - d) Development
- ii) Which of the following is NOT a dimension of pedagogy?
 - a) Curriculum
 - b) Teacher education
 - c) Examination
 - d) Teaching
- iii) A modified program of movement activities that maximizes the potential of persons with disabilities is
 - a) Adapted program
 - b) Remedial program
 - c) Rehabilitative program
 - d) Developmental program
- iv) Which of the following is NOT a type of cerebral palsy?
 - a) Monoplegic
 - b) Paraplegic
 - c) Quadriplegic
 - d) Diplopia

P.T.O.

Q3) Attempt any 1 out of each set of questions : **[4 × 8 = 32]**

- i) a) Define teaching & learning. Write the general principles of teaching & learning.

OR

- b) Write in short about adapted physical education program, remedial physical education program and developmental physical education program.
- ii) a) Write about the process of development. Mention about the developmental areas.

OR

- b) Explain the causes of hearing loss, characteristics and instructional procedures for auditory impairment.
- iii) a) Write any 2 appropriate practices in school physical education on factors-learning environment, curriculum, assessment & professionalism.

OR

- b) Explain the obstacles faced by beginning teachers in struggle to professional growth & excellence.
- iv) a) Write about fitness model and sports education model of curriculum development.

OR

- b) Explain the psychomotor domain of learning in physical education.

Q4) Attempt any one from the following : **[16]**

- a) Write in detail on cerebral palsy, its causes, characteristics, classification & guidelines for successful integration.
- b) Elaborate the rules suggested to survive in the organization of school.
- c) Differentiate in appropriate & inappropriate practices in school physical education.
- d) Define extended curriculum. Explain the recess/noon hour program, daily fitness program & intramural program.

Total No. of Questions : 4]

P2647

[4953]-2003

B.P.Ed. (Semester - II)

203 : PROFESSION OF PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) योग्य पर्याय निवडा.

[8]

i) अनुवंशिक विकासपेक्षा अनुभवामुळे होणारा वर्तन बदल म्हणजे

अ) अध्यापन

ब) अध्ययन

क) पेडागॉजी

ड) विकास

ii) पुढीलपैकी कोणता पेडागॉजीचा एक आयाम नाही?

अ) अभ्यासक्रम

ब) शिक्षक प्रशिक्षण

क) परीक्षा

ड) अध्यापन

iii) दुर्बलता असणाऱ्या व्यक्तित्वाच्या क्षमता शक्य तितक्या वाढविण्यासाठी दिला जाणारा हालचाल उपक्रम युक्त कार्यक्रम.

अ) समायोजित कार्यक्रम

ब) उपचारात्मक कार्यक्रम

क) पुनर्वसन कार्यक्रम

ड) विकासात्मक कार्यक्रम

iv) पुढीलपैकी कोणता सेरेब्रल पाल्सीचा प्रकार नाही?

अ) मोनोप्लेजिक

ब) पॅराप्लेजिक

क) क्वॉड्रीप्लेजिक

ड) डिप्लोपिया

- v) सरासरीपेक्षा कमी बुद्ध्यांक या दोषाचा गुणधर्म आहे.
- अ) अध्ययन अक्षमता ब) मतिमंदत्व
- क) स्वमग्नता ड) सेरेब्रल पाल्सी
- vi) पुढीलपैकी कोणता व्यावसायिक विकासातील अडथळा आहे?
- अ) शिक्षक मूल्यमापन ब) प्रत्याभरण
- क) नित्यक्रम व कंटाळा ड) चर्चासत्रात सहभाग
- vii) बोधात्मक क्षेत्र याच्याशी निगडीत असते.
- अ) कारक कौशल्य ब) सुदृढता विकसन
- क) सकारात्मक सामाजिकरण ड) संकल्पना ज्ञान
- viii) सामाजिक जबाबदारी अभिकल्पाचा हेतू कशाचा विकास आहे?
- अ) शारीरिक सुदृढता ब) वैयक्तिक मूल्य
- क) क्रीडा रसिक ड) नियमबद्ध खेळणारे खेळाडू

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तर लिहा.

[8 × 3 = 24]

- i) पेडागॉजीचे आयाम कोणते?
- ii) क्रीडा पेडागॉजी आणि पेडागॉजीची व्याख्या द्या.
- iii) दुर्बलतेची सामान्य कारणे कोणती?
- iv) मतिमंदत्वाचे विविध स्तर लिहा.
- v) परिणामकारक शाळेची वैशिष्ट्ये काय असतात.

- vi) शारीरिक शिक्षण अध्यापनात वापरण्यात येणारी तंत्रज्ञान व त्याचे उपयोग.
- vii) अभ्यासक्रम म्हणजे काय?
- viii) महाराष्ट्र राज्य शारीरिक शिक्षण अभ्यासक्रमाचे चार क्षेत्र कोणती?

प्रश्न 3) खालील प्रश्नाच्या संचातील कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [4 × 8 = 32]

- i) अ) अध्ययन आणि अध्यापनाची व्याख्या लिहून अध्ययन अध्यापनाची तत्वे लिहा.

किंवा

- ब) समायोजित शारीरिक शिक्षण कार्यक्रम, उपचारात्मक शारीरिक शिक्षण कार्यक्रम आणि विकासात्मक शारीरिक शिक्षण कार्यक्रमांबद्दल थोडक्यात लिहा.

- ii) अ) विकासाची प्रक्रिया लिहून विकासाचे क्षेत्र नमुद करा.

किंवा

- ब) श्रवणदोषाची कारणे, गुणधर्म स्पष्ट करून अशा विद्यार्थ्यांना मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी अनुदेशन प्रक्रिया लिहा.

- iii) अ) अध्ययन वातावरण, अभ्यासक्रम, मूल्यमापन आणि व्यावसायिकता यासंबंधी शालेय शारीरिक शिक्षणातील योग्य कोणत्याही दोन चालीरिती लिहा.

किंवा

- ब) व्यावसायिक विकास आणि गुणवत्ता सुधारताण्याच्या प्रयत्नात नवोदित शिक्षकांना येणारे अडथळे स्पष्ट करा.

- iv) अ) अभ्यासक्रम विकासाचा सुदृढता अभिकल्प व क्रीडा शिक्षण अभिकल्प याबद्दल लिहा.

किंवा

- ब) शारीरिक शिक्षणातील अध्ययनाचे कारक क्षेत्र स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[16]

- अ) सेरेब्रल पाल्सी ची कारणे, गुणधर्म व प्रकार लिहून त्या विद्यार्थ्यांना मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठीची दिशादर्शक तत्वे स्पष्ट करा.
- ब) शालेय संघटनामध्ये टिकून राहण्यासाठी सुचविलेले नियम विस्तृत करा.
- क) शालेय शारीरिक शिक्षणातील योग्य व अयोग्य चालिरिती असा फरक स्पष्ट करा.
- ड) विस्तारित अभ्यासक्रम व्याख्या लिहा. मधली सुट्टी कार्यक्रम, दैनंदिन सुदृढता कार्यक्रम व आंतरकुल स्पर्धा कार्यक्रम स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1663

[Total No. of Pages : 6

[4953]-2004
B.P.Ed. (Semester - II)
FITNESS AND WELLNESS
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Choose correct answer of the following questions

[8 × 1 = 8]

- i) Which of the following groups is the component of Health related physical fitness?
 - a) Muscular strength & endurance, speed, flexibility, agility.
 - b) Reaction time, co-ordination, body composition, flexibility.
 - c) Muscular strength & endurance, C.V. endurance, flexibility, body composition.
 - d) Speed, power agility, reaction time, co-ordination, balance.
- ii) Which one of the following is a behavior that does NOT contribute to wellness?
 - a) Be physically active
 - b) Consuming street food
 - c) Maintain a healthy body weight
 - d) Manage stress effectively
- iii) Calculate BMI, when the height of Mr. Ganesh is 170 cm. and his weight is 65 kg.
 - a) 24.5 kg / m²
 - b) 25.2 kg / m²
 - c) 22.49 kg / m²
 - d) 26 .23 / kg m²

P.T.O.

- iv) Which one of the following best describes the frequency element of the FITT principle of training?
- How hard you exercise.
 - The type of exercise you choose
 - How much time you take to exercise
 - How many times a week you exercise
- v) Minimum number of stations in general circuit training would be.
a) 9	b) 6
c) 4	d) 3
- vi) Which one of the following training methods is mostly aerobic?
a) Circuit training	b) Weight training
c) Continuous training	d) Flexibility training
- vii) If the energy consumption exceeds energy expenditure, it results in
a) Weight loss	b) Weight gain
c) No change	d) Decrease in body size
- viii) Which of the following statements is false?
- Strength training increases muscle tone
 - Strength training increases risk of injuries
 - Strength training increases performance
 - Strength training increases muscle mass

Q2) Write in short.

[8 × 3 = 24]

- Write about the term 'Wellness'
- What is physical fitness?
- Write the difference between overweight and obesity.
- Which are the factors causes obesity?
- Explain in brief the principle of Overload.
- Write any three training methods with its objective
- Which are the three basic element of Training program?
- Calculate target heart rate for 60% intensity of a 22 years individual with a resting heart rate of 68 bpm.

Q3) Attempt any one from each set given

[4 × 8 = 32]

- a) What is Exercise? Write benefits of Exercise and physical activity.

OR

Explain the components of wellness with example.

- b) Explain the principle of specificity and progression.

OR

Explain the concept of Body mass index (BMI) and waist to hip ratio with example.

- c) Describe 'FITT' principle.

OR

Prepare circuit training for 9th std. students

- d) What are the major consideration for weight loss program.

OR

Write name of any eight exercises or activities with its objective.

Q4) Explain the following in detail (Any One)

[16]

- a) Write the different components of physical fitness? Suggest activities to develop various fitness components.
- b) What are the consequences of obesity and explain with example the management of obesity.
- c) Write in detail about strength training with suitable example.
- d) What are the guidelines to design training program.

Total No. of Questions : 4]

P1663

[4953]-2004
B.P.Ed. (Semester - II)
FITNESS AND WELLNESS
(2015 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) योग्य पर्याय निवडा.

[8 × 1 = 8]

- i) खालीलपैकी कोणता गट म्हणजे आरोग्याधिष्ठित शारीरिक सुदृढतेचे घटक होय.
अ) स्नायुंची ताकद आणि दमदारपणा, वेग लवचिकता, दिशाभिमुखता
ब) प्रतिक्रिया काळ, समन्वय, शरीर संघटन लवचिकता
क) स्नायुंची ताकद व दमदारपणा, रूधिराभिसरण दमदारपणा, लवचिकता , शरीर संघटन
ड) वेग, शक्ति , दिशाभिमुखता, प्रतिक्रिया काल, समन्वय तोल
- ii) खालीलपैकी कोणते वर्तन निरामयतेसाठी योगदान देत नाही?
अ) शारीरिक सक्रिय असणे
ब) रस्त्यावरील अन्नपदार्थ (Food) खाणे
क) आरोग्यदायी वजन राखणे
ड) ताणे परिणामकारक नियोजन करणे
- iii) गणेशची उंची 170 सें मी आणि वजन 65 कि ग्रॅ आहे बी एम. आय. शोधा
अ) 24 .5 किग्रॅ / मी² ब) 25 .2 किग्रॅ / मी²
क) 22 .49 किग्रॅ / मी² ड) 26 .23 किग्रॅ / मी²

- iv) FITT तत्वातील खालीलपैकी वारंवारिसेचे (Frequency) वर्णन कोणते ?
अ) तुम्ही किती कष्टदायी व्यायाम करता
ब) तूम्ही कोणत्या प्रकारचे व्यायाम करता
क) तूम्ही किती वेळ व्यायाम करता
ड) तूम्ही आठवड्यातून किती वेळा व्यायाम करता
- v) चक्रिय प्रशिक्षणात (Circuit training) कमितकमी किती स्टेशन असतात.
अ) 9 ब) 6
क) 4 ड) 3
- vi) खालीलपैकी कोणती प्रशिक्षण पध्दत मुख्यता एरोबिक होय.
अ) चक्रिय प्रशिक्षण ब) वजन प्रशिक्षण
क) एकेसलग प्रशिक्षण ड) लवचिकता प्रशिक्षण
- vii) ऊर्जा अधिक घेणे व ऊर्जा कमी खर्च करणे याचा परिणाम म्हणजे.
अ) वजन कमी होणे ब) वजन वाढणे
क) काहिही बदल न होणे ड) शरीराचा आकार कमी होतो
- viii) खालीलपैकी कोणते विधान चूक आहे
अ) ताकद प्रशिक्षणामुळे स्नायुंचा टोन वाढतो
ब) ताकद प्रशिक्षणामुळे दुखापतींचा धोका वाढतो
क) ताकद प्रशिक्षणामुळे कार्यमान सुधारते
ड) ताकद प्रशिक्षणामुळे मसल मास वाढते

प्रश्न 2) थोडक्यात लिहा.

[8 × 3 = 24]

- अ) निरामयता या संज्ञेबद्दल लिहा.
ब) शारीरिक सुदृढता म्हणजे काय ?
क) नेहमीपेक्षा जास्त वजन (overweight) आणि लठ्ठपणातील फरक लिहा.
ड) लठ्ठपणाची कारणे कोणती ?
इ) अधिभाराचे (overload) तत्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
फ) कोणत्याही तीन प्रशिक्षण पध्दतीची नावे लिहून त्यांचे उद्दिष्ट्य लिहा.
य) प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे मूलभूत तीन घटक कोणते ?
र) 22 वर्षांच्या व्यक्त्याचा विश्रांतीचा हृदयदर 68 bpm आहे 60% तीव्रतेने प्रशिक्षण हृदयदर मोजा (THR)

प्रश्न 3) खालील दिलेल्या प्रश्नाच्या सेट मधील कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [4 × 8 = 32]

अ) व्यायाम म्हणजे काय? व्यायाम आणि शारीरिक सक्रियतेचे फायदे लिहा.

किंवा

निरामयतेचे घटक उदाहरणासह स्पष्ट करा.

ब) विशिष्टतेचे आणि प्रगतीचे तत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

बी.एम.आय आणि कंबर नितंब गुणोत्तर या संकल्पना स्पष्ट करा.

क) FITT तत्वाचे वर्णन करा.

किंवा

इ.9 वी च्या वर्गासाठी चक्रिय प्रशिक्षण तयार करा.

ड) वजन घटविण्याच्या (Weight loss) कार्यक्रमातील महत्वाचे घटक कोणते?

किंवा

कोणत्याही आठ व्यायाम प्रकारांची नावे लिहून त्याचे उद्दिष्टे लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सविस्तर सोडवा. [16]

अ) शारीरिक सुदृढतेचे विविध घटक लिहून शारीरिक सुदृढता घटकांच्या विकासासाठी उपक्रम सूचवा.

ब) लठ्ठपणाचे परिणाम काय होतात ते सांगून लठ्ठपणा कमी करण्यासाठीचे व्यवस्थापन उदाहरणास स्पष्ट करा.

क) ताकद प्रशिक्षणाबद्दल उदाहरणासह लिहा.

ड) प्रशिक्षण कार्यक्रम योजनेच्या मार्गदर्शिका काय?

